Työ- ja elinkeinoministeriö Neuvostoraportti EU/14/2023-TEM-38

Nina Alatalo, Iiro Kangas, Niina Nurkkala, Amira Attia 8.12.2023

Raportti: EU:n kilpailukykyneuvosto 7.-8.12.2023

EU:n kilpailukykyneuvostot 7.12. (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) ja 8.12. (t&i ja avaruus)

Kyseessä oli Espanjan EU-puheenjohtajakauden toinen kilpailukykyneuvoston kokous. Kokouksen ensimmäisenä päivänä 7.12. Suomea edusti työministeri Arto Satonen. Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen asetuksesta Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös). Säädöksessä ovat mukana strateginen autonomia, päästöttömät teknologiat teollisuudessa, EU:n tavoitteet ilmastonmuutoksen torjunnasta ja Euroopan uudelleenteollistumisen vahvistaminen. Ministerit kävivät myös periaatekeskustelun asetusehdotuksesta pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla. Ministerit pitivät ehdotuksen tavoitteita ja pakkotyön kitkemistä tärkeänä. Valtaosa jäsenmaista toivoo komissiolle keskeisempää roolia asetuksen käytännön toimeenpanossa.

Kokouksen toisena päivänä 8.12. Suomea edusti elinkeinoministeri Wille Rydman. Ministerit hyväksyivät neuvoston päätelmät tutkimuksen ja innovoinnin vaikutuksesta päätöksentekoon sekä pääsivät poliittiseen yhteisymmärrykseen neuvoston suosituksesta eurooppalaiseksi kehykseksi tutkimus-, innovointi- ja yrittäjyysosaajien houkuttelemiseksi Eurooppaan ja heidän pitämisekseen Euroopassa. Periaatekeskustelu käytiin tutkimuksen hyödyntämisestä talouden ja teollisuuden elpymisen ja palautumiskyvyn välineenä. Jäsenmaat ja komissio olivat yksimielisiä siitä, että tutkimuksen hyödyntämisen edistämiseksi tarvitaan sekä EU- että kansallisen tason lisätoimia.

Avaruusasioista vastaavat ministerit hyväksyivät neuvoston päätelmät ”Avaruusliikenteen hallinta: tilannekatsaus”. Keskustelu käytiin EU:n avaruuspolitiikan tulevaisuudesta muuttuvassa maailmassa. Ministerit keskustelivat avaruuskyvykkyyksien ja -aktiviteettien kriisinsietokyvyn ja turvallisuuden vahvistamisen keinoista, mm. avaruusohjelman kaksikäyttöisyydestä, teollisuus- ja innovaationäkökohdista, eurooppalaisesta laukaisukapasiteetista ja EU-tasoisesta avaruuslainsäädännöstä.

SISÄMARKKINAT, TEOLLISUUSPOLITIIKKA

Lainsäädäntökäsittelyt

Yleisnäkemys: Asetus Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä (nettonollateollisuutta koskeva säädös)
Espanjan puheenjohtajan mukaan Eurooppa-neuvoston lokakuun 2023 päätelmissä todettiin, että pyritään sopuun nettonollateknologioista piakkoin. Ilmastoneutraaliustavoitteita tavoitellaan, kuten myös energiajärjestelmien kestävyyttä. Tavoitteena on tehostaa teollisuuden toimintaa ja kannustaa

investointeihin. Kolme asetusta, nettonollateollisuus (NZIA), kriittiset raaka-aineet (CRMA) ja siruasetus ovat tärkeitä suhteessa kansainvälisiin kilpailijoihimme. Ruotsin EU-puheenjohtajakaudella on tehty hyvää valmistelua. Keskeisiä poliittisia kysymyksiä ovat rahoituskysymykset (artiklassa 3 on strategisten nettonollateknologioiden luettelo, ml. ydinvoima ja kestävät vaihtoehtoiset polttoaineet) ja huutokaupat. Jäsenvaltioiden tulee voida valita omat kansalliset energiatuotantomallinsa. Huutokaupoissa kyseessä ovat soveltavat ennakkovalintakriteerit. On tärkeä päästä sopuun tulevaisuuden teollisuudesta, koska tämä on tärkeää kilpailukyvyn kannalta. Toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti pyrkimyksenä on aloittaa neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa.

Euroopan komissiota edusti DG GROWn pääjohtaja Kerstin Jorna. Komission mukaan olennaista on vihreiden teknologioiden edistäminen. Kukaan ei jää Euroopan unionia tässä kilpailussa odottamaan, ei Kiina, ei USA. Polkumyyntiä tulee välttää. Tuotantokapasiteetti ja nopeutetut menettelyt ovat mukana. Ydinteknologiat kuuluvat myös nettonollateknologioihin. Huutokaupat voivat olla toimi saada luottamusta investoijilta ja tuottajilta. On oltava kunnianhimoisia ja toimittavat nopeasti. Komissio on laatinut ehdotuksen, jolla vastataan kiireellisesti globaaliin tilanteeseen. Rahoituksen ja strategisten nettonollateknologioiden osalta ehdotuksessa on niiden erottaminen. On myös muistettava Strategisten teknologioiden Eurooppa-alusta (STEP) ja katsottava päätösten autonomiaa. Kyseessä on eurooppalaisen teollisuuden tukeminen.

EU-jäsenvaltioiden puheenvuoroissa nettonollateollisuutta koskeva säädösteksti nähtiin pääosin tasapainoisena kokonaisuutena. Merkittävä osa jäsenvaltioista kannatti artiklan 3 strategisten nettonollateknologioiden luetteloa, joka sisälsi myös ydinvoiman ja kestävät vaihtoehtoiset polttoaineet. Pari jäsenvaltioita ei voinut hyväksyä ydinenergian sisällyttämistä strategisten nettonollateknologioiden listaan mukaan. Keskustelussa pyydettiin huomioimaan myös teknologianeutraalius ja se, että kukin jäsenvaltio voi valita omat energialähteensä.

Rahoituksen osalta artiklaa 3 kannattivat useat jäsenvaltiot. Muutama jäsenvaltio totesi, että keskustelu rahoituksesta tulee käydä toisissa yhteyksissä. Myös Euroopan investointipankin rahoituksen huomioimista tuki pari jäsenvaltioita.

Suomi kiitti puheenjohtajaa ja tuki neuvoston yleisnäkemystä. Suomi näki hyvänä, että ydinenergiateknologiat ovat strategisten nettonollateknologioiden listalla mukana, kohti ilmastoneutraaliuden saavuttamista. Suomi myös tuki rahoitusehdotusta, ja pyysi, että rahoituskeskustelut käydään toisissa yhteyksissä. Lupamenettelyiden tulee olla samalla tavalla kuin kriittisten raaka-aineiden aloite CRMAssa. Suomi korosti biotalouden merkitystä. Uusilla biopohjaisilla ratkaisuilla on potentiaalia ja siten onkin hyvä, että ne sisältyvät nettonollateknologoiden listaan mukaan.

Huutokaupat ja artikla 20 nähtiin sopivina ehdotuksina. Samalla huomioitiin, että jos kynnysarvoja muutetaan, niin komission tulee käydä läpi vaikutukset Euroopan teollisuudelle. Jokunen jäsenvaltio pyysi huomioimaan kunnianhimon tason pitämisen riittävän korkeana ja keskittymään uusiutuviin energioihin.

Puheenjohtaja on kuullut 25 jäsenvaltion puheenvuorot ja mikään jäsenvaltio ei vastustanut puheenjohtajan ehdotusta. Neuvosto hyväksyy yleisnäkemyksen. Lisätään Ranskan ehdottama johdanto-osan kappale ja Saksan ja Itävallan puheenvuorot lausumineen lisätään pöytäkirjaan.

Periaatekeskustelu: Ehdotus pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla

Ministerit kävivät periaatekeskustelun asetusehdotuksesta pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla. Puheenjohtaja kävi läpi aloitteen käsittelyä sisämarkkinatyöryhmässä, joka on tapahtunut Ruotsin ja Espanjan puheenjohtajakausilla. Puheenjohtaja antoi marraskuussa ehdotuksesta kompromissiehdotuksen.

Ministereiden toivottiin ottavan keskustelussa kantaa erityisesti komission rooliin asetusehdotuksen toimeenpanossa. Puheenjohtaja kysyi toivovatko jäsenmaat komission osallistumisen tason olevan

tiiviimpi vai löyhempi erityisesti tietojen keräämisessä, tutkintavaiheissa, päätöksenteossa ja seuraamusten toimeenpanossa?

Komissio piti myönteisenä neuvoston edistymistä asetusehdotuksen käsittelyssä. EU-tason välineelle pakkotyön vastaisessa taistelussa on komission näkemyksen mukaan tilausta. Asetusehdotus toimii sekä työvoiman suojelemisen ja kv-sitoumusten noudattamisen edistämiseksi, että suojana EU:n yritysten kilpailukykyä heikentävän epäreilun kilpailun suojana. Komissio on ehdottanut hajautettua täytäntöönpanoa ja EU:n vahvaa koordinaatioroolia. Komissio piti tärkeänä edelleen, että kansallisilla viranomaisilla säilyy asetusehdotuksen toteuttamisessa vahva rooli, niiden ollessa lähempänä sääntelyn kohteena olevia talouden toimijoita.

Valtaosa jäsenmaista kertoi pitävänsä sääntelyn tavoitetta tärkeänä. Toisaalta nähtiin myös, että ehdotus vaatii vielä lisää työskentelyä neuvostossa teknisellä tasolla.

Enemmistö jäsenmaista oli komission roolin vahventamisen kannalla. Erityisesti komission toimia pidettiin keskeisenä kolmansien maiden tutkinnoissa, mutta useat jäsenmaat näkivät lisäksi, että komission tulisi ottaa keskeisempi rooli myös tuotekieltojen päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Komission vahvempaa roolia pidettiin tehokkuutta tuovana elementtinä. Huolia esitettiin myös koordinaatiosta eri jäsenmaiden viranomaisten kesken. Tässä keskeisenä nähtiin muun muassa vahvat it-työkalut. Muutamissa puheenvuorossa todettiin, että asiaa on edelleen analysoitava ja nähtiin paremminkin komission rooli vahvassa koordinaatiossa.

Useissa puheenvuoroissa tuotiin myös esiin huolia sääntelyn taakkavaikutuksista yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille. Mahdollisimman hyvää yhdenmukaistamista muun EU-lainsäädännön kanssa pidettiin tärkeänä. Lisäksi monet mainitsivat, että paremman sääntelyn periaatteita tulisi noudattaa (asetusehdotus annettiin ilman vaikutusarviota) ja loppuratkaisun tulisi olla tasapainoinen ja oikeasuhtainen. Monissa puheenvuoroissa pidettiin niin ikään tärkeänä komission ohjeistusta viranomaisille ja yrityksille. Pari jäsenmaata puuttui puheenvuorossa myös pakkotyön määritelmään asetusehdotuksessa toivoen yhdenmukaistamista Kansainvälisen työjärjestön ILO:n määritelmän kanssa.

Suomen puheenvuorossa todettiin tuki EU-tason toimille pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden kieltämisessä sekä pakkotyön kitkemisessä. Suomi korosti, että pakkotyössä on kyse vakavasta ihmisoikeusrikkomuksesta. Suomi totesi myös, että yhdenmukaistaminen muun kestävän yritystoiminnan sääntelyn kanssa on tärkeää. Komission roolin osalta Suomi totesi, että asetuksen tehokaan toimeenpanon keinoja on vielä analysoitava. Komission roolia jäsenmaiden tukemisessa ja koordinaatiossa on harkittava tarkoin.

Puheenjohtaja kiitti jäsenmaita rakentavasta keskustelusta ja totesi panevansa merkille, että joillakin jäsenmailla on edelleen omat epäilyksensä suhteessa ehdotukseen, mutta erityisesti esiin nousivat käytännön huolenaiheet toteutuksesta ja vaikutuksista pk-yrityksille.

Muut asiat

a) Käsittelyssä olevat lainsäädäntöaloitteet
Lainsäädäntötyö Espanjan kaudella on ollut tiivistä. Puheenjohtaja on saanut Euroopan parlamentin kanssa sovun kuudesta tärkeästä aloitteesta (kriittisiä raaka-aineita koskeva aloite CRMA, lyhytaikaista vuokratoimintaa koskeva aloite STR, ekosuunnitteluasetus, mallipaketti ja CLP).

Puheenjohtaja toivoo saavuttavansa edelleen sovun yritysvastuudirektiivi CS3D:stä.

Ammattipätevyysdirektiivin muutoksessa on tarkoitus syventää sisämarkkinoita.

Sisämarkkinoiden hätäapuvälineen (SMEI) kolmas kolmikantaneuvottelu pidetään 7.12. Taustalla vaikuttaa kriisiaikojen pula palveluista ja hyödykkäistä.

Rakennustuotteet-asetusehdotuksesta on 13.12. kolmikantaneuvottelu.

EURO7-sääntelyssä 14.12 pyritään sopua Euroopan parlamentin kanssa.

b) Tiedonanto eurooppalaisen hallinnollisen alueen vahvistamisesta – Komission tiedotusasia
Komissio kertoi tiedotusasiassaan työn edistymisestä eurooppalaisen hallinnollisen alueen vahvistamisessa.

c) Valmistautuminen digitaalisen palvelusäädöksen toimeenpanoon – Komission tiedotusasia
Euroopan komission informoi tilannekuvasta ja toi esille, että on tärkeää, että oikeusperusta on kansallisten vaatimusten mukainen.

d) Valmistautuminen digipalvelusäädöksen täytäntöönpanoon – Komission tiedotusasia
Komissio kertoi tiedotusasiassaan työn edistymisestä digipalvelusäädöksen täytäntöönpanoon valmistautumisessa.

e ja f) Yritysten hallinnollisten rasitteiden keventäminen poikkeuksellisina aikoina ja yhteinen aloite byrokratian vähentämiseksi – Tanskan sekä Ranskan ja Saksan valtuuskuntien tiedotusasia
Tanskan valtuuskunta esitteli non-paperin, jonka allekirjoittajina olivat myös Suomi, Viro ja Latvia. Lisäksi Ranska ja Saksa esittelivät oman aloitteensa byrokratian vähentämiseksi. Kymmenkunta jäsenmaata käytti puheenvuoron, joissa keskityttiin kilpailukyvyn parantamiseen erityisesti yritysten liiketoimintaympäristön ja hallinnollisen taakan vähentämisen näkökulmasta. Niin ikään raportointivaatimusten vähentämistä pidettiin tärkeänä painopisteenä.

g) Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan aloittaminen - Belgian, Bulgarian, Italian, Itävallan, Latvian, Liettuan, Luxemburgin, Maltan, Portugalin, Ranskan, Ruotsin, Saksan, Slovenian, Suomen, Tanskan ja Viron valtuuskuntien tiedotusasia
Todettiin yhdistetyn patenttituomioistuimen aloittaneen toimintansa ja tuomioistuimen hallinnollisen valiokunnan kesäkuinen päätös perustaa tuomioistuimen keskusjaoston sijaintipaikka Milanoon.

h) Pk-yritysedustajien verkoston selvitys 2023 kilpailukykyneuvostolle – Komission esittely
Euroopan komissio esitteli asian.

i) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma – Belgian valtuuskunnan tiedotusasia
Seuraava puheenjohtaja Belgia esitteli puheenjohtajakautensa painopisteitä sisämarkkinoiden ja teollisuuspolitiikan alalla. Belgia tulee kaudellaan keskittymään erityisesti käsittelyssä olevien lainsäädäntöehdotusten käsittelyyn, joista tärkeimpiä nostoja ovat muun muassa nettonollateollisuusaloite, pakkotyötuotteiden kielto ja tuotteiden korjaamista edistävä aloite (Right to Repair). Belgian kaudella tullaan myös julkaisemaan korkean tason raportti sisämarkkinoiden tulevaisuudesta sekä EU:n kilpailukyvystä. Epävirallinen kilpailukykyneuvosto järjestetään 8 – 9.2. ja kilpailukykyneuvostot 7. maaliskuuta ja 24. toukokuuta.

TUTKIMUS, INNOVAATIOT

Neuvoston päätelmät tutkimuksen ja innovoinnin vaikutuksesta päätöksentekoon
Neuvosto hyväksyi päätelmät. Puheenjohtaja (Espanjan tiede- ja innovaatioministeri Diana Morant Ripoll) korosti päätelmien kolmea pääviestiä: tieteen tärkeyttä poliittisessa päätöksenteossa, alueiden roolin vahvistamista T&I-ekosysteemeissä sekä elpymis- ja palautumistukivälineen positiivista vaikutusta unionin tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan ja eurooppalaiseen tutkimusalueeseen (ERA). Komissio (tutkimuksesta ja innovaatioista vastaava komissaari Iliana Ivanova) onnitteli päätelmistä ja kertoi jo käynnissä olevista komission toimista, joilla päätelmiä tuetaan. Esimerkiksi tiedeneuvonanto-ekosysteemi on rakenteilla. Myös muutama jäsenmaa käytti puheenvuoron, joissa kiiteltiin päätelmien ansioita nimenomaan tiedeneuvonannon osalta ja korostettiin mm. kansalaisten luottamusta tiedettä kohtaan.

Neuvoston suositus eurooppalaisesta kehyksestä tutkimus-, innovointi- ja yrittäjyysosaajien houkuttelemiseksi Eurooppaan ja heidän pitämisekseen Euroopassa

Neuvosto vahvisti poliittisen yhteisymmärryksen suosituksista. Puheenjohtaja kertoi suositusten tavoitteena olevan kestävämpi ja houkuttelevampi eurooppalainen markkina tutkijoille ja siltä osin ERA:n syventäminen. Tarvitaan kansallisten järjestelmien koordinointia, jotta päästään johdonmukaisuuteen. Myös eriarvoisuuksiin akateemisessa maailmassa on puututtava mm. palkkakuilun ja työolojen osalta. Komissio antoi täyden tukensa suositusten toimeenpanolle ja nosti esiin mm. tutkijanurien seurannan ja niiden tarkkailijatahon perustamisen tärkeyden tutkijaurien suotuisalle kehitykselle. Muutama jäsenmaa käytti puheenvuoron, joissa nostettiin esiin mm. kansallisia käynnissä olevia tai jo tehtyjä uudistuksia tutkijanurien hyväksi.

Periaatekeskustelu: Tutkimuksen hyödyntäminen talouden ja teollisuuden elpymisen ja palautumiskyvyn välineenä

Puheenjohtaja taustoitti, että Tšekin pj-kaudella neuvosto oli hyväksynyt suositukset tietämyksen hyödyntämisestä. Puheenjohtaja halusi keskustelussa vaihdettavan näkemyksiä ja parhaita käytänteitä, miten tutkimustietoa saataisiin jalostetuksi nykyistä paremmin taloutta hyödyttäviksi lopputuotteiksi. Komissio korosti sitoutuneisuuttaan EU:n innovaatio-ohjelman (2022) toimenpanoon, kuinka sen periaatteiden pohjalta tutkimuksen ja innovoinnin tuloksia muutetaan ratkaisuiksi nostaen myös esiin julkaisemansa standardointia sekä teollis- ja tekijänoikeuksien hallinnointia koskevat käytännesäännöt. Komission mukaan on kuitenkin myös tilaa lisätoimille mainiten mm. valmisteilla olevat käytännesäännöt teollisuuden ja akatemian yhteistyölle sekä kansalaisten osallistumiselle ja tutkimuksen hyödyntämisen, teollisuusstrategian ja koulutuspolitiikan välisten linkkien vahvistamisen. Myös tulevan T&I-puiteohjelman valmistelussa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tutkimuksen hyödyntämiseen.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa nousi esiin aiheen tärkeys niin tuottavuudelle, vauraudelle, hyvinvoinnille kuin kyvylle vastata suuriin yhteiskuntien haasteisiin. Myös tarve kumppanuuksille yksityisen sektorin kanssa, koko innovaatioekosysteemin kattava yhteistyölähestymistapa TKI-toimiin niin liikkuvuuden edistämiseksi kuin tulosten saavuttamiseksi sekä insentiivien rakentaminen tutkimuksen hyödyntämiseen mainittiin systemaattisesti. Toisaalta usea jäsenmaa painotti, kuinka tutkimustulosten arvoa tulee katsoa myös muun kuin teollisuuden näkökulmasta ja kuinka innovaatiokuilua kaventavia toimia ei sovi unohtaa. Suomen puheenvuorossa korostui tarve luoda hyödyntämispolkuja jo tutkimushankkeita suunniteltaessa sekä muistutus, että tutkimuksen hyödyntäminen vaatii suuria niin julkisen kuin yksityisen puolen investointeja.

Muut asiat

Neuvosto otti tiedoksi useita puheenjohtajan ja komission tiedotusasioita. Puheenjohtaja kertoi etenemisestä päätöksen (EU) 2017/1324 muuttamisessa unionin osallistumisesta Horisontti Eurooppa -puiteohjelman puitteissa toteutettavaan Välimeren alueen tutkimus- ja innovointikumppanuuteen (PRIMA). Päätöksellä on määrä jatkaa unionin osallistumista ohjelmaan 2025-27. Ainoa kolmikantaneuvottelu päätöksestä pidetään vielä joulukuussa. Uutena kumppanimaana mukaan liittyy Bulgaria. Puheenjohtaja kertoi myös pj-kauden T&I-tapahtumista, joita oli ollut yhteensä yli 40 isoimpina epävirallinen tutkimusministerien kokous Santanderissa heinäkuussa.

Komissio tiedotti julkaisemastaan ERA:n toimintapoliittisen ohjelman toteuttamisen puolitoistavuotisarviosta, tutkimuksen arviointia koskevien uudistusten ja toimien edistymisestä sekä aikomuksesta antaa ensi vuonna tiedonanto kehittyneistä materiaaleista niitä koskevan teollisuuden turvaamiseksi.

Lisäksi tulevan puheenjohtajavaltio Belgian valtuuskunta tiedotti työohjelmastaan. Tutkimuspuolen prioriteetteja ovat avoin strateginen autonomia, tutkimustulosten hyödyntäminen ja T&I:n vahvistaminen yhteiskunnassa, jotka kytkeytyvät kilpailukyvyn vahvistamiseen, joka on yksi kuudesta Belgian pj-kauden pääpainopisteestä. Agendalla tulevat olemaan ainakin neuvoston päätelmät tietämyksen hyödyntämisestä, toiset päätelmät Horisontti 2020 -puiteohjelman jälkiarvioinnista, neuvoston suositus tutkimusturvallisuudesta ja EuroHPC-yhteisyritystä koskevan asetuksen päivittäminen huomioimaan tekoälyulottuvuus ja sen parissa toimivien pk-yritysten ja start-uppien pääsy suurteholaskentaan. Epävirallinen ministerikokous pidetään 14.-15.2. ja virallinen ministerineuvosto 23.5.

Epävirallisella lounaalla ministerit keskustelivat politiikkatoimien vahvistamisesta nuorten ja tasa-arvon hyväksi T&I-toiminnassa.

AVARUUS

Neuvoston päätelmät ”Avaruusliikenteen hallinta: tilannekatsaus”
Neuvosto hyväksyi päätelmät. Puheenjohtaja (Espanjan tiede- ja innovaatioministeri Diana Morant Ripoll) kertoi avaruusliikenteen hallinnan olleen aiheena myös mm. Slovenian, Ranskan ja Ruotsin pj-kausilla. Päätelmissä korostetaan, että avaruusliikenteen hallintaa koskevan EU:n lähestymistavan kehittäminen on kiireellistä. Komissio (pääjohtaja Timo Pesonen, DG DEFIS) painotti aiheen tärkeyttä viittaamalla eksponentiaalisesti kasvaneeseen satelliittien ja avaruusromun määrään kiertoradoilla. Komission mukaan tarvitaan toimia kahdella rintamalla: infrastruktuurin ja ohjelmien osalta mm. avaruusesineiden valvontaan ja seurantaan (Space Surveillance and Tracking, SST) liittyviä kyvykkyyksiä kehittämällä sekä oikeudellisen kehyksen kautta säätämällä EU:n avaruuslaki, jolla luodaan EU:n markkinoille yhtenevät säännöt avaruustoiminnan turvallisuuden, kriisinsietokyvyn ja kestävyyden parantamiseksi.

Keskustelu: EU:n avaruuspolitiikan tulevaisuus muuttuvassa maailmassa
Puheenjohtaja korosti nykyisen geopoliittisen tilanteen vaikutuksia avaruuspolitiikkaan. EU:n turvallisuutta ja puolustusta tukeva avaruusstrategia katsoo synergioita avaruuden, turvallisuuden ja puolustuksen välillä. Puheenjohtaja peräänkuulutti keskustelua mm. siitä, kuinka strategian tulisi vaikuttaa EU:n avaruuspolitiikkaan. Komissio puhui kriisinsietokyvyn kehittämisestä kautta linjan: EU:n avaruuslaki tulee tarpeeseen, ohjelmien monikäyttöisyydessä tulisi ottaa mallia navigaatiosatelliittijärjestelmä Galileosta, avaruusulottuvuutta koskevan tilannetietoisuuden (Space Domain Awareness, SDA) rakentaminen SST-kumppanuuden päälle, sekä akuutin huono tilanne autonomiseen avaruuden pääsyn osalta vaatii toimia ja laukaisukapasiteetti-komponenttia tulisi harkita seuraavan avaruusohjelman osaksi.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa toistuivat saman sisältöiset elementit: Turvallisuutta ja puolustusta tukevaa avaruusstrategiaa kiiteltiin tärkeänä ja avaruuskyvykkyyksien kriisinsietokyvyn vahvistaminen sai kannatusta. Suomen tavoin lähes kaikki maat myös mainitsivat, että avaruusohjelman siviililuonteesta tulee pitää kiinni, mutta asianmukaisissa tilanteissa kaksikäyttö on kannatettavaa. Autonomista pääsyä avaruuteen pidettiin yleisesti prioriteettina, mutta osa duubioi sen hintalappua. Ylipäätään arvoketjujen riippumattomuuden lisäämistä pidettiin tavoiteltavana. Siihen liittyen Suomi korosti TKI-investointien merkitystä ja EU:n kehittämistä houkuttelevaksi ja ketteräksi liiketoimintaympäristöksi. Avaruuslain osalta jäsenmaat lausuivat valtaosin odottavia kommentteja, mutta mm. Suomi ja Saksa olivat kommenteissaan varauksellisia ja pitivät ylisääntelyn välttämistä olennaisena.

Muut asiat
Puheenjohtaja kertoi tapahtumista ja toiminnasta Espanjan puheenjohtajakauden aikana, joista isoimpana järjestettiin Sevillassa niin kutsuttu avaruusviikko 6.-10.11., joka piti sisällään myös EU:n avaruusministerien epävirallisen kokouksen ja yhteiskokouksen ESA:n ministerineuvoston kanssa.

Lisäksi tulevan puheenjohtajavaltio Belgian valtuuskunta tiedotti työohjelmastaan. Avaruusalalla tulevan pj:n painopiste tulee olemaan kyberkestävyyden parantaminen. Agendalla on ainakin ehdotuksen avaruuslaista käsittely sekä neuvoston päätelmien valmistelu avaruusohjelman puoliväliarvioinnista. Virallinen avaruuden kilpailukykyneuvosto pidetään 23.5.

Suomen edustajat
Arto Satonen, työministeri
Wille Rydman, elinkeinoministeri
Teemu Hartikainen, elinkeinoministerin erityisavustaja
Tuuli-Maaria Aalto, pysyvän edustajan sijainen, EUE
Saara Pokki, Mertens, EUE
Maija Palmu, johtava asiantuntija, TEM
Timo Haapalehto, johtava asiantuntija, TEM
Jonna Lehtinen, kehittämispäällikkö, TEM
Paula Laine-Nordström, EU-erityisasiantuntija, VNK
Nina Alatalo, erityisasiantuntija, EUE
Iiro Kangas, erityisasiantuntija, EUE
Niina Nurkkala, erityisasiantuntija, EUE
Amira Attia, suunnittelija, TEM